

CAPUT DECIMUMTERTIUM.

DE ELECTIONE, CONFIRMATIONE, ET CONSECRATIONE EPISCOPORUM.

I. Apostolica, eique proxima insecuta ætate quatuor potissimum fuisse videntur Clericos qua superiores, qua inferiores deligendi rationes: nimirum 1. *sortitione*; 2. *selectione primatiarum ex conversis gentilibus*; 3. *speciali mandato, et inspiratione Spiritus S.* 4. demùm via ordinaria *examinationis, et electionis.*

II. Prior in Matthiæ ad Apostolatam designatione ex communiori interpretum sententia observata est: *Act. I, 26*, Eadem in Hispania VI, dumtaxat sæculo viguit; quod ex *Canone III*, Concilii Barcinonensis an. 599, colligere licet, ubi post plura ad Clericorum electionem spectantia hæc subnectuntur: *Duobus, aut tribus quos antea consensus Cleri et plebis elegerit, Metropolitanis iudicio, ejusque Coepiscopis presentibus, quem Sors præeunte Episcoporum jejuniis, Christo Domino terminante, monstraverit, benedictio consecrationis adcumulet.*

III. Alterius, nimirum per selectionem primitiarum ex conversis gentilibus præclarissimum nobis præbet monumentum S. Clemens R. in priori ad Corinthios *Ep. num. 42*, in qua scribit: *Apostolos per regiones, et urbes verbum prædicantes primitias eorum, spiritu probantes, Episcopos, et Diaconos eorum, qui credituri erant, constituisse.*

IV. Tertius sacros ministros eligendi modus erat per speciale Spiritus S. mandatum. Hac ratione haud paucos primis illis Ecclesiæ temporibus ordinatos novimus: uti Paulus, et Barnabas *Act. XIII, 17*, Ecclesiarum Asianarum Clerici, quos S. Joanes ex Patmo insula redux ordinavit, id attestante Clemente Alexand. *apud Eusebium Lib. III, cap. 23*, Fabianus Romanus Pontifex ex eodem Eusebio *Lib VI, cap. 29*, Alexander Hierosolym. Episcopus: Eusebius *ibid. cap. 11*, Alexander itidem sic dictus Carbonarias: Nyssenensis in *vita S. Gregorii Thaumaturgi.*

V. Quartus deniquè, et communior magisque ordinarius ad sacrum ministerium, præcipuè verò ad animorum regimen promovendi modus erat *Electio* strictè sensu sic propriè dicta, quàm rectè definiens: *Est personæ idoneæ ad Ecclesiæ vacantis, aut personarum regimen canonice facta vocatio.* Hæc definitio æque Episcopos, ac reliquos etiam Prælatos inferiores complectitur. Adhæc vocula illa *canonice* adjecta est, tum ut a tribus prioribus extraordinariis sacros ministros deligendi rationibus distingueretur, tum vel maximè ad indicandum, semper in Ecclesia secundum peculiare quosdam statutos canones fuisse peractam, licet non eadem semper hac de re fuerit Ecclesiæ disciplina; quàm per diversas, variasque juris canonici epochas, qua fieri poterit, distinctè, ac exactè expendemus.

§ I.

DE ELECTIONE EPISCOPORUM PER OCTO PRIORA ECCLESIE SECLA.

VI. Hoc temporis spatio, quod jus Canonicum *Primigenium*, sive *Arcanum*, et *Adultum*, sive *Publicum* complectitur, ad electionem ex æquo aliquid conferebant Metropolita, Synodus Provinciæ, Clerus, et Plebs; eo tamen ordine, ut Plebs proponeret, peteret, testaretur: Clerus vota, petitiones, testimonia Plebis expende-

ret, expensis aut accederet, aut refragaretur, ac Plebem ad alium designandum diverteret, dirigeretque. Synodus Provinciæ electionem a Plebe, Cleroque peractam examinaret, iudicioque suo confirmaret. Metropolita deniquè adstantibus saltem duobus, aut tribus Provinciæ Episcopis electum consecraret. Quod quidem communi jure receptum patet ex omnium Ecclesiarum prisca consuetudine.

Et quidem I de Romana Ecclesia id innuit Cyprianus de Cornelio Papa loquens *Lib. II, Ep. 2, Factus est Cornelius Episcopus de Dei, et Christi ejus iudicio, de Clericorum pæne omnium testimonio, de plebis, quæ tunc adfuit, suffragio, et de Sacerdotum antiquorum, et bonorum virorum collegio.*

2. De Africana tum ipse Cyprianus *Lib. I, Ep. 4. Quum ipsa*, inquit *maxime plebs habeat potestatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandum et Concilium Carthag. IV, Can. 1, cum consensu Clericorum, et laicorum, et conventu totius Provinciæ Episcoporum, maximeque Metropolitanis vel presentia, vel auctoritate ordinetur Episcopus.*

3. De Alexandrina testatur Theodoretus *Lib. IV, cap. 22, rejectum a Petro Alexandrino Lucium, quod non in Orthodoxorum Episcoporum Synodo, non suffragio legitimorum Clericorum, non postulatione plebis electus fuerit, sicuti Ecclesiastica leges requirunt.*

4. De Cæsareensi in Cappadocia refert Naziancenus *Oratione XIX de Eusebio, quod quum in plures sententias multitudo distraheretur, aliique alium proponerent (quemadmodum in hujusmodi rebus fieri consuevit)... tandem plebs toto uno consensu primarii ordinis virum in sacrario collocarunt, et Episcopis obtulerunt, ab iisque petere instituerunt, ut eum initiarent, et Antistitem proclamarent.* Et Basilii *Ep. 28, ad Neocæsareenses: Nunc vestrum quidem est petere animis a contentione, et ambitione repurgatis, Domini vero ostendere.*

5. De Asia universa idem innuit Julius I, *Epis. ad Orientales apud Athan. Apol. II*, ubi Gregorium in Alexandrinam Sedem ab Arianis intrusum eo rejicit, quod homo externus non illic baptizatus, nec a Presbyteris, vel Episcopis, vel a plebe postulatus fuerit.

6. De Oriente testem habemus Synodum Œcumenicam Constantinopolitam I. *Ep. ad Damasum*, in qua hæc habentur: *Nectarium in Concilio Generali communi omnium consensu, presente Imperatore, totius denique Cleri, totiusque Civitatis suffragiis, Episcopum constituimus.*

7. Eadem quoque disciplina in Ecclesiis Galliarum vigeat. Id quod evincitur ex Synodi Aurelianensis III, *Can. III, De comprovincialibus ordinandis cum consensu Metropolitanis, Cleri, et Civium juxta priorum Canonum statuta, voluntas, et electio requiratur.*

8. De Ecclesia Mediolanensi testis producat Theodoretus, qui *Lib. IV, cap. 7, Ambrosii electionem referens hæc habet: Cives illius urbis tumultuabantur, dum alii hunc, alii illum ordinari contenderent... omnes una voce clamore ceperunt, Ambrosium sibi Pastorem constitui poscentes.*

9. In nostra quoque Neapolitana Ecclesia eandem obtinuisse consuetudinem colligimus ex pluribus Gregorii M. Epistolis, ac præsertim ex VIII, *Lib. X. Nec novum, inquit, nec reprehensibile est in eligendo Episcopo populi se vota in duas partes dividere, sed grave est, quod in hujusmodi causis non ex iudicio, sed de solo favore venit electio... cum decreto a vobis facto ad nos eum venire necesse est, ut de vita, moribusque ipsius sallicitius inquirentes vestra in eo, adjuvante Domino desideria compleamus.*

10. Postremò de toto Occidente, immo verò de Ecclesia universa testatur, et sanxit Leo M. pluribus in locis. Ep. X, cap. 6, *Per pacem, et quietem Sacerdotes, qui futuri sunt, postulentur. Teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus, et plebis. Qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur.* Tum Epist. LXXXIV, ad Anastasium cap. 5. *Quum de summi Sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem Cleri, plebisque consensus concorditer postularit. . . . expectarentur vota civium, testimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum: quæ in Sacerdotum solent Ordinationibus ab his, qui noverunt Patrum regulas, custodiri.* Et Epist. ad Rusticum cap. 1, *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec a Clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a provincialibus Episcopis cum Metropolitanis iudicio consecrati.* Idem jam antea constituerat Cælestinus Ep. II, cap. 5, *Nullus invitis detur Episcopus. Cleri, plebis, et ordinis consensus, et desiderium requiratur.* Nihil hisce clariùs, disertius nihil.

VII. Cur autem Plebis et votum, et petitio, et testimonium prisco jure requiretur non una, sed multiplex causa intercessit. 1. Ut arcerentur indigni quorum mores plebs reprobaret: *Episcopus*, ait Cyprianus Epist. 68, *deligatur plebe præsentem, quæ singulorum vitam plenissime novit, et uniuscujusque actum de ejus conversatione prospexit.*

2. Ut faciliùs optimi quique vulgò probati dignoscerentur: Origenes *Hom. II. in Levit.* populi præsentiam in Christianorum Antistitum electionibus requisitam scribit; *ut constaret optimos quosque ad Sacerdotia promoveri:* et S. Cyprianus *Lib. I, Epist. 4,* expresse docet ordinationes Sacerdotales non nisi sub populi adstantis conscientia fieri oportere, *ut plebe præsentem, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, et sit ordinatio justa, et legitima, quæ omnium suffragio, et iudicio fuerit examinata.*

3. Ne populo invito daretur Episcopus: S. Leo M. Ep. 69, ad Anastasium: *Quum de summi Sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem Cleri, Plebisque consensus concorditer postularit. . . . nullus invitis, et non petentibus ordinetur, ne plebs invita Episcopum non optatum aut contemnat, aut odert.* En in Epist. 69, ad Episcopum Vienn. *Expectarentur, inquit, vota civium, testimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio Clericorum. . . . qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur.* Quinimò aliquando plebe, et Episcopis consilio divisis Episcopi contra ipsam animi sui propensionem ad suffragia plebis se conformare consueverunt, uti ex Martini Turonici *Sulpit. Sev. vita Mart. cap. 7,* et Demophili Patriarchæ Constantinopolitani *Philostorg. Lib. IX. cap. 13,* electionibus comprobatur.

VIII. Verùm id œconomix dumtaxat causa factum recti dici quiverit, quum ex adverso haud rarò plebis petitio omninò ab Episcopis rejecta sit: unde Cælestinus I, qui *Epist. 2,* ad Episcopos Gallix, *nullus, ait, invitis detur Episcopus. Cleri, Plebis, et Ordinis consensus requiratur:* Can. XIII, Dist. 61, idem ipse Pontifex ad Episcopos Apulix et Calabriæ *Epist. 4. Docendus, inquit, populus est, non sequendus: nosque si nesciunt, eos quid liceat, quidve non liceat, commone-re non his consensum præbere debemus.*

IX. Verùm quum secutis temporibus plebs inter se divisa, et dissentiens ple-rumque in coitiones, factiones, et interdum etiam in cruentos tumultus erumperet, uti in electione Damasi Papæ accidisse narrat Socrates *Lib. IV, cap. 29,* et Ammianus Marcellinus *Lib. XXVI, cap. 3,* hinc pro turba advocati sunt Proceres,

et Magistratus; nec tamen omninò plebs exclusa, unde S. Gregorius M. epistolas dedit *Clero, Nobilibus, Ordini, et Plebi Neapolitanæ,* eos hortando, ut Episcopum eligerent, qui eam non dedecoraret sanctissimam dignitatem. Eadem de causa epistolas quoque dedit, *Ursicino Duci, Clero, Ordini, et Plebi Ariminensi: Clero, Ordini, et Plebi Perusina: Clero Ordini et Plebi Nepiensi.* Idem in Gallia, aliisque Occidentis regionibus obtinuisse latè probat Tomassinus *Part. II, Lib. II, cap. 10.*

X. Quin et aliquando, ne Plebs in incerta diffunderet, tres ab Episcopis nominati sunt, data Clero et Plebi optione unum ex tribus eligendi: Concil. Arel. II, Can. LIV. *Tres ab Episcopis nominentur, de quibus Clerici vel cives erga unum habeant eligendi facultatem.* Idem quoque sancitur Concilii Barcin. an 599, *Can. III,* Uti ex adverso quandoque plebi datum est tres eligere personas, ex quibus melior seligeretur electione, et iudicio ordinantis: Leg. XLII, in princ. Cod. de Episcop. *Præsenti lege sancimus, ut quoties in quacunque civitate sacerdotalem sedem vacare contingerit, decretum fiat ab his, qui eam civitatem incolunt super tribus personis rectæ fidei. . . . ut ex ipsis idoneior ad Episcopatum promoveatur.*

§ II.

DE CONFIRMATIONE, ET CONSECRATIONE PER OCTO PRIORA ECCLESIE SECULA.

XI. Ubi Clerus, et Plebs de novo eligendo Episcopo inter se convenissent, Metropolitanæ partes erant cum Episcopis Provinciæ in urbe vacantis Ecclesiæ convocatis in electam personam inquirere; quæ si idonea comprobaretur id quod Confirmationis loco erat, statim sequebatur Consecratio: nam jure antiquo uno ferme actu, scilicet *manuum impositione* et electio confirmabatur, et electus consecrabatur. Id tum ex pluribus, tum vel maximè ex eo evincitur quod in antiquis Canonibus nullibi occurrat Confirmationis mentio, sed absolutè decernatur, ut electus a Clero, et a Plebe Metropolitanæ, et Episcoporum Provinciæ iudicio probetur, et ordinetur: Concilia Carthaginensia III, *Can. XI,* et IV. *Can. I,* Naziancenus *Orat. XXI, &c.*

XII. At si contra electio minus legitima videretur, vel si electioni ambitus, vel pecunia intercessisset, Synodus electionem rescindebat: unde nova instituenda erat electio, in qua præcipuæ Metropolitanæ partes erant. Uti quoque divisis cleri, et populi votis Metropolitanæ jus erat illum præferre, qui majoribus meritis juvaretur: Leo M. *Epist. 84,* relatus in *Can. XXXVI, Dist. 63.*

XIII. Verùm si Metropolitanus in electione coram adesse non posset, decretum præcipuorum e Clero, et populo subscriptionibus munitum ad eum deferretur, ut illud ratum, et firmum esse juberet. In antiquo Ordine Romano formula quædam Decreti habetur, cui clerus, et populus, quum Episcopum eligerent, subscribebant, ut Metropolitanæ, ac Synodo Provinciæ exhiberetur. . . . *ut omnium nostrorum vota in hanc electionem convenire noscatis, huic Decreto Canonico promittissima voluntate singuli manibus propriis roborantes subscripsimus.* Ejusdem Disciplinæ perspicua habemus testimonia apud Symmachum Papam *Epist. V, cap. 6,* et apud Gregorium M. pluribus in locis, ac præsertim *Lib. XI, Epist. 16. Qui dum, scribit, fuerit postulatus cum sollemnitate Decreti omnium subscriptionibus roborati, et dilectionis tuæ testimonio litterarum ad nos sacrandus occurrat.*

XIV. Quod verò Metropolitanarum electionem spectat, profectò Patriarchæ, Exarchi, vel Primatis jus erat illam confirmare. Hæc disciplina æque in Oriente, ac in Occidente vigeat. Concilii Chalced. *Can. XXVIII*, quo Episcopo Constantinopolitano primatus honoris tribuitur post Romanum, eidem quoque potestas datur ordinandi omnes Metropolitæ in Asiana, Pontica, et Thracia Diocesibus. Quinimò, uti observavimus agentes *de Patriarchis*, Patriarcharum Romani, et Alexandrini jus erat ordinandi non modò Metropolitæ, verùm et Episcopos omnes suarum Dioceseon.

XV. Ubi verò de Metropolitæ illis ageretur, qui nulli Patriarchæ, Exarchæ, vel Primati suberant; eorum electiones vel a Romano Pontifice, vel a Synodo Provinciæ confirmabantur. Atque hinc Gregorius M., *Lib. IV, Epist. 7*, electionem Joannis in Archiepiscopum, sive Primatem Justinianæ Primæ datis ad Synodum Illyricanam Epistolis confirmavit. Tum idem Gregorius de Episcopis Dalmatiæ, quod Maximum Salonæ Metropolitam ipso inscio ordinasset, graviter conqueritur.

XVI. At contra in Galliis, Hispania, Anglia atque etiam Africa, ubi Metropolitæ nullis suberant Primatibus, Metropolitanorum electio a Synodo Provinciæ confirmabatur: ita Concilia Aurelianensia II, *Can. III*; et III, *Can. VII*, Toletanum IV, *Can. IV*, Augustinus *Brevic. Collat. tertia die cap. 16*.

§ III.

ROMANI PONTIFICES EPISCOPORUM ELECTIONIBUS ALIQUANDO INTERCESSERUNT.

XVII. Romanorum Pontificum jure Patriarchico strictè sumto licet tantummodò jus esset Metropolitæ ordinandi, atque adeo Episcopos omnes decem Provinciarum suburbicariarum; attamen non deerant aliquando extraordinariæ quædam rerum, locorum, temporumque cause, quibus necesse fuerit intervenire Sedem Apostolicam, quo stabiliretur Episcoporum quorundam electio. Et quidem 1, ubi Episcopus legitimè electus, quominus ordinari, suamque Ecclesiam ingredi posset, inexpunabiles quidam obices opponerentur. Hinc Hieronymo in Lausanensem Episcopum canonicè electo, quum Carolus Crassus tunc Italiæ Rex huic obstaret electioni, Joannes VIII, ad ipsum Regem, tum ad Metropolitam Vesuntionensem, et ad Episcopum Vercellensem litteras dedit, ut huic amoliendo obici operam navarent.

2. Ubi præter Canones peractam electionem Metropolitanus confirmaret. Atque hinc quum Herimannus Coloniensis Metropolitæ, ut Gilleberto Lotharingiæ Duci faveret, Hilduinum Leodiensem Episcopum ordinare præsumeret; huic facinori statim restitit Joannes X. Herimanno præcipiens, ut potiùs Richerium a Clero, et populo canonicè electum in Episcopum Leodiensem ordinaret.

3. Ubi Episcopi alicujus electio, ut confirmaretur, dispensatione opus esset. Hinc pro confirmanda Wlfadi in Archiepiscopum Bituricensem electione Carolus Calvus litteras dedit ad Nicolaum I, propterea quod ex una parte ab Ebbone Metropoli Remensi jam abdicato Diaconus ordinatus esset, ex altera verò in Concilio Suessionensi restitutio eorum, qui ab Ebbone post suam abdicationem ordinati essent, Sedi Apostolicæ reservata fuerat.

4. Ubi Metropolitanus electionem jam a Clero, et a plebe legitimè peracta confirmare negligeret. Hinc Joannes VIII, electione Optati in Episcopum Geneven-

sem sua auctoritate firmavit, id negligente Metropolitæ Viennensi; qui ut partes Bosonis regis tueretur, Optati ordinationem differebat.

5. Demùm, ubi dissidia partium sedari non potuerint, nisi interventione Summæ Sedis. Atque hinc Joannes VIII, videns Vercellensem Clerum, et plebem impacato dissidio in duos competitores fluctuare, utrumque Episcopatus spe deiecit, ac ipse adsentientibus provinciæ Episcopis, Gospertum Episcopum ordinavit.

XVIII. Atque hæc præcipuæ sunt causæ, in quibus Episcoporum electionibus Sedes Apostolica aliquando intervenit. In quibus cave putes veteres illos Romanos Pontifices Metropolitanæ jura ulla ratione violare intendisse: quum tantummodò canonicæ devolutionis jure, utilitate, ac necessitate Ecclesiæ id exigente, Episcoporum, et Metropolitanarum extra Italiam electiones confirmaverint. Quamvis negandum non est tenuia hæc fuisse initia, ex quibus tam varia in Ecclesiæ manarunt mutationum documenta, ut tandem postrema hac ætate Episcoporum confirmatio ab Apostolicæ Sedis examine, et adsensu toto pænè christiano orbe suspensa, et relegata sit; uti rectè advertit Cl. Thomassinus de Veteri et Nova Ecclesiæ disciplina *Part. II, Lib. I, cap. 3*.

§ IV.

DE REGIO ADSENSU IN ELECTIONIBUS EPISCOPORUM.

XIX. Per eadem tempora Regius quoque Adsensus in Episcoporum electionibus requiri consuevit. Licet enim veteres Christiani Imperatores nullis Ecclesiasticis se interposuerint electionibus, nisi ut exortas dissensiones compescerent, uti in electionibus Nectari, Nazianzeni, Chrysostomi, aliorumque accidit: attamen paullatim plurimum hac in re Imperatoribus tributum est; præsertim ubi de præcipuis ageretur Ecclesiis. Hinc IV exeunte sæculo Ecclesia Mediolanensis sacro viduata pastore *Concilium Episcoporum* (id attestante Theodoreto *Lib. IV, cap. 16*), *contendit ab Imperatore, ut ipse, utpote sapientia, et pietatis insignibus præclare exornatus, Episcopum deligat*. Tum in Oriente Imperatores interdum Episcopum Constantinopolitanum nominarunt, præsertim ubi populos et Clerum in diversa scinderentur. Atque hinc defuncto Chrysostomo, *visum est Imperatori, scribit Socrates Lib. VII, capit. 29 propter homines inanium rerum appetentes neminem ex illa Ecclesia ad Episcopatum illum eligere, sed advenam Antiochia accessere*.

XX. Romanam Ecclesiam quod spectat, primus Odoacer Italiæ Rex defuncto Simplicio an. 483, edicto evulgato vetuit, ne novus se inconsulto Pontifex eligeretur: *Can. I, Dist. 96*. Tum an. 498, Clero et Plebe Romana ob novi Pontificis electionem acriter inter se contententibus, res ad Theodoricum delata est: ejus judicio Symmachus Romanam Sedem obtinuit: *Anastasius in ejus vita*. Adhæc Cleri, populique concertationibus non adhuc sopitis Felix IV, per eundem Theodoricum ad Romanam Sedem evectus est, uti narrant Cassiodorus *Lib. VIII, Ep. 15*. Porrò hæc veluti quædam videntur fuisse præludia illius potestatis, qua Imperatores deinde, re in consuetudinem abeunte, sibi vindicarunt, ut nec Romæ, nec in famosioribus aliis Italiæ urbibus Episcopi crearentur, nisi quos Constantinopolitanus Imperator confirmasset.

XXI. Atque hinc Pelagius I, *Epistola ad Narsetem Italiæ Ducem* (quàm Holstenius in *Collect. Rom.* integram refert, Gratianus in plura dissectam frag-

menta) enarrat, Paullinum Aquilejensem, et Honoratum Mediolanensem inconsulto Imperatore contra receptam Italiæ consuetudinem Episcopos fuisse constitutos: petitque brachium Principis ad eos coercendos ob schismatis crimen: et Gregorius M. Mauritium Imp. prævenit, ne electioni de se factæ consentiret.

XXII. Hoc Imperatorum jus secutis temporibus modò remissum est, modò revocatum pro variis temporum conditionibus. At X ineunte sæculo iterum vigere cœpit, postquam in Synodo Ravennatensi an. 904. Othoni Imp. promissum est de non creando Pontifice *præter consensum, atque electionem Domini Imp.* Quod deinceps ferè stetit usque ad abdicatas ab Honorio V, per annulum et baculum investituras. Moribus præsentibus Cardinalibus ad Pontificis electionem coactis, quem sibi ex Cardinalibus infensum habent, modestè denuntiant; sicque quominus in Pontificem eligatur sunt impedimento. Omittendæ hic non sunt binæ Constitutiones Pragmaticæ Neapolitanæ sub Philipuo II Austriaco per Pro-reges Joannem Zunica, et Comitem de Miranda editæ, quibus omninò quæcumque tum in Rom. Pontificis vitam, aut obitum, tum et Pontificii Interregni tempore in novi Pontificis electionem sponsiones, sortesque interduntur: *Prag. 2, 3 et 4, de Sponsionibus.*

XXIII. Quod verò ad reliquas attinet Ecclesias, jam indè ab VI sæculo plerumque Episcoporum electiones imperiali, vel regio adsensu vel ante, vel post accedente, celebratæ sunt. Id moris primum in Gallia obtinuit, uti ex Concilio Aurelianensi I, perquam manifestum est.

XXIV. At negandum non est in Episcoporum electionibus præcipuas Episcoporum Provinciæ, ac Metropolitanæ partes fuisse. Concilia namque, atque adeo ipsi Principes sollicitè caverunt, ne ob requirendum civilis potestatis consensum, antiqua electionum disciplina, præcipuè quod ad eligentium libertatem, vel minimum læderetur.

XXV. Igitur ut paucis rem omnem complectar, octo prioribus Ecclesiæ sæculis in Episcoporum electionibus præcipuas sibi vindicabant partes Clerus, et Populus: Populus proponendo, petendo, testando: Clerus vota, petitiones, testimonia plebis expendendo, expensis accedendo, aut refragando, simulque plebem ad alium designandum divertendo, dirigendoque. Tum Synodus Provinciæ electionem a Clero, et a Populo peractam examinabat, iudicioque suo confirmabat. Demùm Metropolitanæ reservata erat Consecratio. Regius quidem adsensus requiri consuevit; at ea adjecta cautione, ne eligentium libertas ulla ratione violaretur. Plebs quidem successu temporis exclusa; at in ejus locum advocati Proceres, et Magistratus. Tandem extraordinariis quibusdam in casibus Rom. Pontifices Episcoporum electionibus etiam extra Romani Patriarchatus fines intercessere. Atque hæc ad octo priora Ecclesiæ sæcula quod spectat.

(**) XXVI. Ad Hispanias quantum attinet, eandem existimamus viguisse electionis methodum, a Clero simul et Populo peractæ saltem sæculum usque V. I. Pro tribus prioribus sufficit unus nobis S. Cyprianus, qui Ep. LXVIII ad Clerum, et Populum Hispaniæ: *Diligenter, ait, de traditione Divina, et Apostolica observatione observandum est. . . ut ad eam plebem, cui Præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem Provinciæ proximi quique convenient, et Episcopus eligatur plebe præsentè, quæ singulorum vitam plenissime novit. . . Quod apud vos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione, ut de universæ Fraternalitatis suffragio, et de Episcoporum, qui in præsentia convenerant, iudicio, Episcopatus ei deferretur.*

2. Pro sæculo V exstat Epistola Siricii ad Hicmerium Tarracon. §. 10: *Quidum initiatus fuerit Exorcista. . . Acolytus et Subdiaconus fiat, et sic ad Diaconatum. . . proveatur. Exinde jam accessu temporum Presbyterium, vel Episcopatum, si eum Cleri ac plebis evocarit electio, non immerito sortietur.*

3. Sæculo VI eandem adhuc perdurasse electionum formam, evincitur ex *Epist. Innocentii I, ad Episcopos Synodi Tolet. Cap. 2*, qui ordinationes a Ruffino et Minutio peractas, irritas declaravit, quod nec Metropolitanæ iudicium, nec plebis voluntas intercesserit. Item Episcopi Tarracon. Provinc. Sylvanum apud Hilarum P. accusarunt, de eo quod *nullis petentibus populis* Episcopus fuerit inauguratus.

4. At in ipso sæculi VI exitu pristina visa est Syn. Barcinon an. 599, mutasse electionis methodum. Siquidem, uti dictum est, ex ejusdem Synodi *Can. III*, Clerus simul et Populus duos, seu tres eligendos proponebat, et decisio sortidabatur, Metropolitanæ iudicio, et Comprovincialibus adstantibus. Quamvis enim jam tum esset edita Martini Bracar. Collectione, cujus in Cap. I, populis adimebatur antiqua in electionibus facultas, non videntur tamen populi tunc primum jus hoc penitus amisisse.

5. Nam sæculo VII ineunte Concilium Tolet. IV, *Can. XIX*, alias *XVIII*, avitam restituit electionum formam: *Sed nec ille deinceps erit Sacerdos, quem nec Clerus, nec populus propriæ civitatis elegerit, vel auctoritas Metropolitanæ, vel Comprovincialium Sacerdotum adsensio exquisivit.*

6. Verùm exeunte jam sæculo VII, omne omninò electionis jus Regibus tributum est, et relicta Metropolitanæ Toletano quasi Primario, confirmatio, vel consecratio. Ita Synd. Tolet. XII, *Can. VI*, *Salvo privilegio uniuscujusque Provinciæ, licitum maneat deinceps Toletano Pontifici quoscunque Regalis Potestas elegerit, et jam dicti Toletani Episcopi iudicio dignos esse probaverit, in quibuslibet Provinciis. . . successores eligere.* Id quod indicat Braulio *Epist. V*, ad Isidorum, et Isidorus *Ep. VI* ad Braulionem: *Risco Append. ad Florezium Tom. XXX, Hispan. Sacr.* Undè non immeritò dixit Philippus II. Regium hoc jus ab antiqua emanare consuetudine: *Leg. I, Tit. VI, Lib. I, Novæ Recop.*

7. Sed non multò post eodem jam jam exeunte sæculo primævam eligendi rationem renovasse partim videntur Patres Syn. Tolet. XVI, qui *Can. XII*, Felicem loco depositi Sisberti ab Egica Rege ad Toletanam Sedem electum confirmare noluerunt, *nisi cum consensu Cleri ac Populi.*

8. Deniquè sæculo VIII, quo nullum unquam Hispanis, aut obscuriùs, aut infeliciùs esse poterit, quum nec Episcopis, nec Regibus integrum esset de Episcoporum electionibus vel cogitare, necessum fuit, ut hoc sibi jus adsumerent Ecclesiæ Capitula. (*).

§ V.

DE ELECTIONE, ET CONFIRMATIONE ELECTIONIS SÆCULIS IX, X, ET XI.

XXVII. Nono sæculo requirendus Principis consensus, ac regiæ Episcoporum nominationes in sollemnes abiire investituras. Nomine *Investitura significabatur Regius adsensus electionibus adhibitus, et concessio bonorum ecclesiasticorum sollemni baculi, et annuli pastoralium facta traditione.* Hic mos ex eo ortum duxisse videtur; quod quum feuda Ecclesiis donata sint, Episcopi, et Abbates non secùs ac alii feudatarii investituras acciperent, quæ deinde ad cætera Ecclesiastica

bona extensæ sunt. Vi investituræ Principes rogandi erat, ut canonicas electiones permitterent, electi Regibus ad recipienda bona Ecclesiastica sistebantur, ac tandem sequebatur Ordinatio.

XXVIII. At quum hujusmodi mos in eam evaderet abusione, ut Episcopi sola Principis auctoritate, nullo Cleri, Synodi Provinciæ, aut Metropolitanarum judicio instituerentur; atque adeo passim pretio concessæ Ecclesiæ, et Monasteria: hinc R. Pontifices, et Episcoporum Synodi recentem invasionem totis viribus reprimere conati sunt, donec sæculo XII, abolendis investituris tandem consentirent Principes pactis cum Sede Apostolica conventis. Henricus Imperator pro regis Germaniæ disidiis cum Rom. Sede compositis in Synodo Lateranensi I, sub Calixto II, primus omnium Ecclesiasticis personis liberam dimisit Episcoporum, at Abbatum electionem: at ea adjuncta conditione, ut electi regalia per sceptrum jura ab Imperatore reciperent, qui suum Episcoporum provinciæ judicio adsensum præberet.

XXIX. Jure Neapolitano concordia inita inter Hadrianum IV, et Willelmum I, Northm. Regem Neap. an. 1156, de Electionibus inter ipsos ita convenit, ut fierent quidem a Clericis; quas tamen non promulgarent, nisi post præstitum a Rege adsensum.

XXX. Reginæ Constantiæ, et Friderico ejus filio Innocentius III, regii in electionibus consensus jus confirmavit; uti colligitur ex Pontificiis investituræ litteris apud Rainaldum *ad an. 1198, num. 67*, Unde ipsemet R. Pontifex tanquam Badius ejusdem Friderici II, Suevi minorensis electiones confirmavit Episcoporum Campani, et Pennensis vice regia, sive Regis nomine: *Cap. 17, et 18, de Electione.*

XXXI. Sequenti sæculo Clemens IV, investituræ litteris ad Carolum I, Andegavensem datis cavuit, id quod Rex se observaturum promisit, nimirum, *ut in eligendis Ecclesiarum Prælatibus nec ante, nec post, neque in electione Regis adsensus, vel consilium ullatenus requireretur, salvo jure patronatus solum in Ecclesiis regii patronatus.* Idem Capitulis Caroli II, Andegavensis ab Honorio IV, probatis firmitus constitutum est.

XXXII. Regio adsensu vix abdicato statim præsto fuit auxilium *Placiti regii*, sive *regii Exsequatur*, sine quo Reges Neap. nunquam passi sunt Episcopos jam electos, et consecratos Ecclesiarum administrationem, possessionemque inire. Id juris agnovisse videtur Nicolaus IV, dum Carolo II, Andegavensi indulisit, ne quis Regi suspectus ulli Regni Ecclesiæ præficeretur: *Apud Bart. Chioccarell. Archiv. Tom. IV*, Atque adeo ipsemet Carolus II, Manfredi Gifonio regium placitum petenti concedi vetuit; id quod, ne Ecclesiam Melitensem regendam ingrederetur, ipsi impedimento fuit: *Ughellus Ital. Sacr. Tom. I. in Episc. Melit. n. 16.* Porrò in Ecclesiis regii juris patronatus integrum Regibus Andegavensibus jus restitit adsensus Electionibus præstandi, uti ex Epist. Benedicti IX, ad eundem Carolum II, perspicuum est.

XXXIII. Igitur sæculo XII, abolitis investituris Episcoporum electiones solis Cathedralium Capitulis cessere; exclusis non modo plebe, nobilibus, magistratibus, verum et reliquo Clero; quippè quod soli Canonici unum cum Episcopo corpus constituere, universumque referre presbyterium censerentur: *Capit. 4, et 5. De iis, quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.*

(**) XXXIV. In Hispania, quum primum lugubres vestes mutare cœperit, vel Reges ipsi recens expugnatis urbibus Episcopos præficiabant; ut Ferdinandus Gonzalez Castellæ Comes an. 930, Silonem Monachum ad Oxomensis elegit

Ecclesiam; et Ferdinandus I. Pelagium ad Legionensem, ut ipse de se testatur in ejus vita; vel de Regum licentia Ecclesiarum Capitula, uti colligitur *ex Actis* Conventus Pampilonensis 3, Kalend. Octobr. an. 1023, Quocirca Bernardus electus est ad Ecclesiam Toletanam *Idephonsi Excellentissimi Regis* consensu: Urbanus II, in *Epist. ad eundem Bernardum* an. 1088. Id quod ratum habuit Alphonsus Sapiens *Leg. XVIII, Tit. V, Partit. I*, et Alphonsus XI, *Leg. III, Tit. III, Lib. I, Ordinamenti Reg.* quæ inserta est *Sanct. I, Tit. VI, Lib. I, vulgo Autos Acordados*; et Juri Canonico est conforme ut *ex Capit. 18 de Electione* satis apertè colligitur. (*)

(**) XXXV. Sequutis tamen temporibus quum Capitula ab hac exciderint prærogativa, illam sibi Romana Sedes reservavit, ita ut deinceps, *ad Regum supplicationem precario a Pontificibus Romanis Episcopi instituerentur*, ut refert Mariana *Hist. Hisp. Lib. XXVI, cap. 5*, quod quidem saltem obtinuit a Ferdinandi Catholici ævo, ut liquet *ex Leg. XIII, Tit. III, Lib. I, Novæ Recop. (*)*

§ VI.

VARIE ELECTIONIS FORMÆ JURE DECRETALIIUM.

XXXVI. Porrò Capitulis Cathedralium tres eligendi formæ jure Decretalium propositæ sunt; ut ex ipsis quàm mallent, sequerentur; nimirum *Inspiratio, Compromissum, et Scrutinium*: *Cap. 42, de Electione.* Inspiratio, quum omnes, qui in electione jus habent suffragii, veluti numine ducti, ad unum eligendum conveniunt: *Cap. eodem.* Id si R. Pontifice eligendo accidat, electio dicitur facta *per Adorationem.*

XXXVII. Per compromissum electio fit, quum universum Capitulum omne jus suum in unum, aut in plures sive ex suo corpore, sive extraneos transfert, ut illius, vel eorum sit eligendi arbitrium. Atqui compromissarii mandati forma omninò observanda est, adeo ut si contra egerint, electio nulla sit: *Cap. 32, eodem.* Hac electionis forma Summum Pontificatum adsecutus est Gregorius X.

XXXVIII. Deniquè per Scrutinium celebratur electio, ubi Capitulum eligentium numero tres deligit fide dignos, qui secreto, et sigillatim suffragia singulorum diligenter exquirant, eaque in scriptis redacta mox in communi evulgent; ut is demum collatione habita, electus habeatur, in quem omnes, vel major, et sanior Capituli pars consenserit. (**) Videtur Alphonsus Sap. a *Leg. XIX, usque ad XXI, Tit. V, Part. I*, in quibus hosce electionum modos mirifice explicantur. (*)

XXXIX. Dicitur *major, et sanior pars*, quæ eligentium non modo numero, verum et sapientia, ac meritis præstat: at major pars, nisi scienter indignum elegerit, semper saniores vincit, ubi duplo eam superaverit: *Cap. 42, eodem.* Verum ex Bonifacii VIII Constitutione in *Cap. 43, § Sanè eodem in VI*, non sanior pars minor, sed major dumtaxat vocum numerus attendendus ob æquale singulorum eligentium jus; idque abrogata antiqui juris sententia.

XL. Per scrutinium quoque dicitur fieri electio, quum eligentium quisque suffragium suum secreto in schedula scriptum in urnam immittit, ut suffragiis numeratis is, in quem plura conveniunt, electus intelligatur.

XLI. Priore scrutini forma eliguntur Episcopi, et Prælati inferiores, qui Ecclesiarum suarum perpetuo titulares existunt. Altera verò ex jure Concilii Tridentini *Sess. XXV, de Regular. Cap. 6*, prorsus eligi oportet temporales Mona-